

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.5.2019
C(2019) 3452 final

LISA

KOMISJONI OTSUS,

14.5.2019,

**millega kehtestatakse suunised kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumise korral
liidu rahastatavate kulude suhtes tehtavate finantskorrektsioonide
kindlaksmääramiseks**

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS	2
1.1.	Suuniste eesmärk	2
1.2.	Kohaldamisala	3
1.2.1.	Lepingud, mille suhtes kohaldatakse direktiive	3
1.2.2.	Lepingud, mille suhtes direktiive ei kohaldata	4
1.2.3.	Kindla piiriülese huvi olemasolu	4
1.3.	Kulud, mille suhtes finantskorrektsioone rakendatakse	4
1.4.	Kriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta proportsionaalse korrektsoonimäära üle otsustamisel	5
1.5.	Pettus	6
2.	ÕIGUSNORMIDE RIKKUMISE LIIGID JA VASTAVAD FINANFSKORREKTSIOONIDE MÄÄRAD.....	7
2.1.	Hanketeade ja tehniline kirjeldus	7
2.2.	Pakkujate valimine ja pakkumuste hindamine	16
2.3.	Lepingu täitmine.....	21

1. SISSEJUHATUS

1.1. Suuniste eesmärk

Käesolevad suunised teenivad kahte üldeesmärki:

- suurendada liikmesriikide jaoks **õiguskindlust**. Selleks on oluline selgitada, millistel asjaoludel võib komisjon kohaldatavate liidu riigihanke-eeskirjade või nende rakendamist käsitlevate siseriiklike õigusnormide rikkumise korral teha finantskorrektsioone;
- tagada **proportsionaalsus**. Selleks on oluline, et komisjon võtaks finantskorrektsiooni üle otsustamisel arvesse õigusnormide rikkumise¹ olemust ja raskusastet ning sellega seotud finantsmõju liidu eelarvele.

Komisjon teeb **finantskorrektsioone** selleks, et arvata liidu rahastatavatest kuludest välja sellised maksed, mis on tehtud kohaldatavat õigust rikkudes (vrd määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 144 ja finantsmääruse artikli 101 lõige 8). Õigusnormide rikkumine võib, ent ei pruugi olla täpselt kvantifitseeritav. Võimaluse korral kvantifitseeritakse õigusnormide rikkumise finantsmõju täpselt, tuginedes konkreetsete juhtumite uurimisele, et arvutada välja kulude hüvitamiseks komisjonile valesti deklareeritud kulude täpne summa; sellistel juhtudel tuleb finantskorrektsioon täpselt arvutada. Siiski leitakse, et riigihangete puhul ei ole õigusnormide rikkumise olemusest tulenevalt võimalik rikkumise finantsmõju täpselt kindlaks määrata. Sellistel juhtudel tuleb mõjutatud kulude suhtes rakendada kindlamääralist korrektsiooni, võttes arvesse õigusnormide rikkumise olemust ja raskusastet vastavalt punktis 1.4 sätestatud kriteeriumidele.

Riigihankevaldkonnas esinevate õigusnormide rikkumiste analüüsimisel peetakse silmas eesmärki kaitsta liidu finantshuve ja tagada liidu õiguse (eelkõige läbipaistvuse, diskrimineerimiskeelu, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõtete) järgimine. Lisaks võib finantskorrektsioone teha ainult siis, kui kõnealune õigusnormide rikkumine avaldas või võinuks avaldada finantsmõju liidu eelarvele. Seetõttu on käesolevates suunistes käsitletavad õigusnormide rikkumiste liigid (või neile sarnased õigusnormide rikkumised), mille puhul rakendatakse 2. jaos sätestatud kindlamääralist finantskorrektsiooni, sellised õigusnormide rikkumised, mis loetakse finantsmõju omavaks². Juhtudel, mil riigihanke-eeskirjade rikkumine on ainult formaalne, ilma tegeliku või võimaliku finantsmõjuta, ei ole finantskorrektsiooni tegemine põhjendatud³.

Suunised teenivad ka eesmärki edendada riigihangetega seotud vigade järjekindlat käsitlemist asjaomaste komisjoni talituste, Euroopa Kontrollikoja⁴ ja liikmesriikide poolt. Liikmesriigid vastutavad eelkõige õigusnormide rikkumise uurimise ja nõutavate finantskorrektsioonide rakendamise eest. Sellega seoses on soovitatav, et liikmesriikide pädevad asutused kohaldaksid

¹ Suuniste kontekstis tähendab õigusnormide rikkumine kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumist, mis on mõjutanud või oleks võinud kahjustavalt mõjutada liidu eelarvet.

² 2. jaos kirjeldatud õigusnormiderikkumised on kõige sagedamini avastatavad õigusnormide rikkumise liigid. See loetelu ei ole ammendav. Muid õigusnormide rikkumisi tuleks võimaluse korral käsitleda analoogselt käesolevates suunistes kindlaks määratud õigusnormiderikkumiste liikidega.

³ Näide: kui lepingu sõlmimise teade avaldati nõutust hiljem või jäi üldse avaldamata.

⁴ Vrd eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluses Euroopa Parlamendi poolt 2010. aastal antud soovitus: „Euroopa Parlament kutsub komisjoni ja kontrollikoda üles kiiresti ühtlustama riigihangetega seotud vigade käsitlemist kahes poliitikavaldkonnas: põllumajandus ja loodusvarad ning ühtekuuluvus, energeetika ja transport (...)“

oma talituste avastatud õigusnormiderikkumiste käsitlemisel käesolevates suunistes sätestatud kriteeriume ja finantskorrektsioonide määrasid.

Rahastatavad tegevused tuleks valida vastavalt kohaldatavatele ELi ja siseriiklikele õigusnormidele, sealhulgas riigihangetega seotud õigusnormidele. Selles kontekstis võib esineda kaks stsenaariumi.

a) Kui hankelepingu sõlmimiseks kasutatud hankemenetlus on vastuolus riigihanke-eeskirjadega (mis toob kaasa finantskorrektsiooni rakendamise, kui lepingust tulenevad kulud deklareeritakse komisjonile) ja see leping ei ole veel allkirjastatud, võib asjaomane asutus, võttes arvesse võimalikke lisakulusid ja ajapiiranguid, soovitada toetusesajal korraldada uus hankemenetlus, mis täielikult vastab nimetatud õigusnormidele. Kui uut hankemenetlust ei korraldata, tuleks õigusnormide rikkumisega seoses rakendada korrektsiooni, kohaldades käesolevaid suuniseid⁵.

b) Kui õigusnormide rikkumine avastatakse pärast lepingu allkirjastamist ja tegevus on rahastamiseks heakskiidetud (tegevuse tsükli mis tahes etapis), tuleks õigusnormide rikkumisega seoses rakendada korrektsiooni, kohaldades käesolevaid suuniseid.

1.2. Kohaldamisala

Nagu on sätestatud otsuse artiklis 1, on käesolevates suunistes kehtestatud finantskorrektsioonid, mida tuleb rakendada õigusnormide rikkumiste korral, mille puhul on tegemist lepingute⁶ suhtes kohaldatavate riigihanke-eeskirjade rikkumistega, mis tekitavad koostöös liikmesriikidega toimuva eelarve täitmise raames liidu rahastatavaid kulusid⁷.

1.2.1. Lepingud, mille suhtes kohaldatakse direktiive

Käesolevates suunistes käsitletakse õigusnormide rikkumisi, mis on direktiivides⁸ kindlaks määratud ja mis avastatakse seoses riigihankelepingute ja avaliku sektori hankijatega. Direktiivi 2014/24/EL artikli 13 kohaldamisel kohaldatakse neid suuniseid ka avaliku sektori hankijate subsideeritavate lepingute suhtes, isegi kui need hankijad ei ole kõnealuseid lepinguid sõlminud.

⁵ S.t komisjonile asjaomase lepinguga seoses deklareeritavate kulude suhtes tuleks teha eelnev kindlamääraline korrektsioon.

⁶ Suuniste kohaldamisel kasutatakse mõistet „leping“ laias tähenduses, s.t selle puhul viidatakse iga liiki riigihankemenetlustele.

⁷ Käesolevaid suuniseid ei kohaldata selliste õigusnormiderikkumiste suhtes, mis on seotud lihtsustatud kuluvõimalustega.

⁸ Direktiivid on järgmised:

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1), arvestades selles tehtud muudatusi;

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65), arvestades selles tehtud muudatusi;

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243), arvestades selles tehtud muudatusi;

– Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76).

1.2.2. Lepingud, mille suhtes direktiive ei kohaldata

Juhul, kui direktiive ei kohaldata,⁹ kuid hange kuulub aluslepingu ja siseriikliku riigihankeõiguse kohaldamisalasse, kohaldatakse käesolevaid suuniseid tingimusel, et on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

i) esineb kindel piiriülene huvi punktis 1.2.3 kindlaks määratud tähenduses ning asjaomaste lepingute sõlmimisel ei ole järgitud aluslepingus sätestatud läbipaistvuse põhimõtet ja diskrimineerimiskeeldu;

ii) asjaomaste lepingute puhul on selgelt rikutud siseriikliku riigihankeõigust.

Lisaks on need suunised kohaldatavad ka juhul, kui siseriiklike õigusnormide (sealhulgas lepingutingimuste või lepingu sõlmimise tingimuste) kohaselt on sõnaselgelt nõutav, et ELi rahaliste vahendite saajad peavad järgima siseriiklikke riigihanke-eeskirju või samalaadseid õigusnorme,¹⁰ isegi kui need toetusesaajad ise ei ole avaliku sektori hankijad, nagu on kindlaks määratud direktiivides. Sellisel juhul on õigusnormide rikkumise puhul tegemist siseriiklike õigusnormide rikkumisega (nt viidatakse toetuslepingu tingimustes aluslepingu põhimõtetele või siseriiklikele riigihanke-eeskirjadele).

Kõigil sellistel juhtudel tuleks finantskorrektsioonide nõutav suurus kehtestada analoogselt 2. jaos kindlaks määratud õigusnormiderikkumise liikidega.

1.2.3. Kindla piiriülese huvi olemasolu

Lepingute puhul, mis ei kuulu direktiivide kohaldamisalasse, kannab komisjon Euroopa Kohtu praktika¹¹ kohaselt kindla piiriülese huvi olemasolu tõendamise kohustust.

Sellega seoses tuleb kõigepealt kindlaks teha, kas on faktilisi elemente, mis koostoides tõendavad piiriülese huvi olemasolu, sealhulgas järgmised: i) lepingu ese, ii) lepingu hinnanguline väärtus, iii) lepingu tehnilised nõuded, iv) lepingu täitmise geograafiline asukoht, v) tõendid teistest liikmesriikidest esitatud pakkumuste kohta või mõne teise liikmesriigi ettevõtjate avaldatud huvi kohta.

1.3. Kulud, mille suhtes finantskorrektsioone rakendatakse

Kui komisjon avastab õigusnormide rikkumise, mis on seotud riigihanke-eeskirjade rikkumisega, määrab ta kindlaks käesolevate suuniste kohaselt rakendatava finantskorrektsiooni summa. Finantskorrektsiooni summa arvutatakse õigusnormide rikkumisest mõjutatud lepinguga (või selle osaga¹²) seotud ja komisjonile deklareeritud kulude summa alusel, kasutades asjakohast

⁹ Sealhulgas direktiivi 2014/24/EL XIV lisas loetlemata sotsiaalteenuste ja muude eriteenuste lepingud.

¹⁰ Näiteks siseriiklikud või programmi rahastamiskõlblikkuse õigusnormid, millega nähakse ette kohustus, et toetusesaajad, kes ei ole avaliku sektori hankijad, peavad järgima teatavat lihtsustatud hankekorda, kui nad sõlmivad lepinguid oma tarnijatega.

¹¹ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon vs. Iirimaa, C-507/03, EKL 2007, lk I-9777, punktid 32 ja 34. Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, komisjon vs. Itaalia, C-412/04, EKL 2008, lk I-619; kohtuotsus, Euroopa Kohus, SECAP SpA ja Santorso Soc. vs. Comune di Torino, liidetud kohtuasjad C-147/06 ja C-148/06, EKL 2008, lk I-3565.

¹² Finantskorrektsioon piirdub lepingu osaga, kui see osa on selgelt eristatav, nimelt juhul, kui leping on jagatud osadeks või kui lepingut reguleerib direktiivi 2014/24/EL artikli 33 kohane raamleping. Nii tuleks teha siis, kui tehniline kirjeldus on piirav lepingu ühe osa puhul, nagu selles näites: haigla ehitamiseks sõlmitud laiema ehitustööde hankelepingu ühes osas nõudis avaliku sektori hankija konkreetse kaubamärgiga arvuteid (lisamata

kindlamääralist korrektsiooni vastavalt 2. jaole ja võttes arvesse punktis 1.4 sätestatud kriteeriume.

Sama korrektsioonimäär tuleks kohaldada õigusnormide rikkumisest mõjutatud sama lepinguga (või selle osaga) seotud edaspidiste kulude suhtes enne nende sertifitseerimist komisjonile.

Praktiline näide:

Kui (ebaseaduslike kvalifitseerimise tingimuste kohaldamise tulemusena sõlmitud) ehitustööde hankelepinguga seoses komisjonile deklareeritud kogukulude summa on 10 000 000 eurot ja kui kohaldatav finantskorrektsiooni määr on 25 %, tuleb komisjonile esitatavast kuludeklaratsioonist maha arvata 2 500 000 eurot. Sellest tulenevalt vähendatakse liidu rahastust selle prioriteetse suuna asjakohase kaasrahastamise määra alusel, mille raames kulud deklareeriti. Kui edaspidi kavatsevad riigi ametiasutused deklareerida täiendavaid kulusid, mis on seotud sama lepinguga, mida mõjutab sama õigusnormide rikkumine, tuleks nende kulude suhtes rakendada sama 25 % korrektsioonimäär enne nende deklareerimist komisjonile¹³. Lõpptulemusena korrigeeritakse lepinguga seotud maksete kogusummat sama korrektsioonimäär alusel.

1.4. Kriteeriumid, mida tuleb arvesse võtta proportsionaalse korrektsioonimäär üle otsustamisel

Nagu märgiti punktis 1.1, võib komisjon juhul, kui õigusnormide rikkumise olemusest tulenevalt ei ole selle täpset finantsmõju võimalik kvantifitseerida, kuid õigusnormide rikkumine võib avaldada eelarvele mõju, lähtuda rakendatava korrektsiooni summa arvutamisel kolmest kriteeriumist, nimelt õigusnormide rikkumise olemusest ja raskusastmest¹⁴ ning sellega fondidele põhjustatavast rahalisest kahjust. See tähendab, et käesolevate suuniste 2. jaos loetletud määrade skaala (5 %, 10 %, 25 % ja 100 %) alusel tehtud finantskorrektsioonid vastavad proportsionaalsuse põhimõttele. Sellele vaatamata tuleb rakendatava finantskorrektsiooni lõppsumma kindlaksmääramisel arvesse võtta kõiki asjaolusid, mis iseloomustavad tuvastatud õigusnormiderikkumist nende elementide suhtes, mida on vastava määra kehtestamisel arvesse võetud¹⁵.

Kui sama hankemenetluse puhul avastatakse mitu õigusnormide rikkumist, siis korrektsioonimäärasid ei kumuleerita. Asjaomase lepingu suhtes vastavalt 2. jaole rakendatava korrektsioonimäär kindlaksmääramisel võetakse aluseks kõige raskem õigusnormide rikkumine.

Mõnel juhul võivad riigihangetega seotud üksikud õigusnormide rikkumised olla süsteemse iseloomuga, mis on tingitud juhtimis- ja kontrollisüsteemi puudusest. Sellistel juhtudel peaks liikmesriik pärast riigihangetega seotud üksikute õigusnormiderikkumiste suhtes korrektsioonide tegemist võtma asjakohaseid parandusmeetmeid seoses muude hankemenetlustega, mida mõjutab sama liiki õigusnormide rikkumine. Kui seda ei tehta (s.t kui kõiki sellisest puudusest mõjutatud kulusid ei ole korrigeeritud, kohaldab komisjon vastavaid parandusmeetmeid, sealhulgas netofinantskorrektsioone, vastavalt iga fondi suhtes kohaldatavatele valdkondlikele

kohustuslikku märkust „või samaväärne“). Sellisel juhul puudutab finantskorrektsioon ainult kõnealuse lepingu alusel soetatud arvutitega seotud kulusid, mitte kogu lepingu kulusid.

¹³ Riigi ametiasutused peavad säilitama lepingu suhtes rakendatud finantskorrektsioonide täieliku kontrollijälje, sealhulgas asjakohased andmed raamatupidamissüsteemis.

¹⁴ Eeskirjade rikkumise raskusastme hindamisel võetakse eelkõige arvesse järgmisi tegureid: konkurentsi tase, läbipaistvus ja võrdne kohtlemine.

¹⁵ Vt eelkõige määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 144 lõige 2 ja Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika: otsused kohtuasjades C-406/14 (punktid 47–49) ja C-408/16 (punktid 65 ja 66).

õigusnormidele. Finantskorrektsioone tuleb rakendada mõjutatud hankemenetluste suhtes, mille suhtes ei ole individuaalseid korrektsioone veel tehtud.

1.5. Pettus

100 % suurust finantskorrektsiooni rakendatakse kulude suhtes, mida mõjutab õigusnormide rikkumine, mis seisneb ELi eelarvele mõju avaldavas riigihanke-eeskirjade rikkumises, mis on seotud liidu finantshuve kahjustava pettusega, või mis tahes muus direktiivi (EL) 2017/1371¹⁶ artiklitega 3–5 kindlaks määratud süüteos, mille on kindlaks teinud pädev õigusasutus või mille on tuvastanud pädev ELi või siseriiklik asutus, tuginedes pettuse esinemist kinnitavatele tõendusmaterjalidele.

Pettusi võivad tuvastada korruptsioonivastased/pettusevastased ELi või siseriiklikud haldus- ja kriminaaluurimisasutused.

Komisjoni ja siseriiklike auditeerimisasutuste¹⁷ audiitoritel ei ole pettusejuhtumite uurimiseks eripädevust (välja arvatud juhul, kui neile on siseriikliku õiguse alusel omistatud sellekohased kohustused). Seega ei ole nende aruanded iseenesest pettuse olemasolu kindlaksmääramise aluseks, isegi kui neis tuvastatakse pettuse risk või osutatakse pettuse tõenäosusele. See ei piira nende kohustust teatada „*OLAF*ile ja teistele pädevatele asutustele kõik asjaolud, millest nad on oma ametiülesannete täitmisel teada saanud ja mida võiks käsitada (...) kuriteona“, ega liikmesriikide kohustust tagada, „*et riiklikud auditeerimisasutused teevad sama*“, nagu on sätestatud direktiivi (EL) 2017/1371 artikli 15 lõikes 3.

¹⁶ Nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiivi (EL) 2017/1371 (mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil) artikli 3 lõike 2 punktis b.

¹⁷ Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi puhul sertifitseerimisasutused.

2. ÕIGUSNORMIDE RIKKUMISE LIIGID JA VASTAVAD FINANTSKORREKTSIOONIDE MÄÄRAD

2.1. Hanketeade ja tehniline kirjeldus

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
1.	Hanketeate avaldamata jätmine Või põhjendamatult lepingu sõlmimine pakkumismenetlust korraldamata (s.t ebaseaduslik väljakuulutamisetega läbirääkimistega hankemenetlus)	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 31	Hanketeadet ei avaldatud kooskõlas asjakohaste õigusnormidega (nt avaldamine <i>Euroopa Liidu Teatajas</i> (ELT)), kuigi see on direktiivide kohaselt nõutav.	100 %
		Direktiivi 2014/24/EL artiklid 26, 32 ja 49 Direktiivi 2014/25/EL artiklid 44 ja 67–69	See kehtib ka lepingute sõlmimise kohta pakkumismenetlust korraldamata või väljakuulutamisetega läbirääkimistega hankemenetluste kohta, kui nende kasutamise kriteeriumid ei ole täidetud.	
			Sama, mis eespool, välja arvatud asjaolu, et avalikustamiseks kasutati muid piisavaid vahendeid ¹⁹ .	25 %
2.	Ehitustööde/teenuste/asjade hankelepingute kunstlik osadeks jagamine	Direktiivi 2014/23/EL artikli 8 lõige 4 Direktiivi 2014/24/EL artikli 5 lõige 3 Direktiivi 2014/25/EL artikli 16 lõige 3	Ehitustööde projekt või teatava hulga asjade ja/või teenuste kavandatav ost jagatakse kunstlikult mitmeks lepinguks. Selle tulemusena jääb iga ehitustööde, asjade või teenuste osa käsitlev leping allapoole direktiivides sätestatud piirmäära, mistõttu ELTs ei avaldata teavet kõigi asjaomaste ehitustööde, teenuste või asjade hanke kohta ²⁰ .	100 % (korrektsoon tehakse, kui hanketeadet asjaomaste ehitustööde, asjade või teenuste kohta ei avaldatud ELTs, kuigi see on

¹⁸ Osutatud kohtupraktikas viidatakse direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ sätetele. Esitatud tõlgendus võib siiski olla asjakohane ka 2014. aasta direktiivide sätete puhul.

¹⁹ Avalikustamisvahendite piisavus tähendab seda, et hanketeade on avaldatud viisil, mis tagab, et teises liikmesriigis asuval ettevõtjal on enne hankelepingu sõlmimist juurdepääs asjakohasele teabele riigihanke kohta, nii et tal on võimalik esitada pakkumus või väljendada huvi hankes osalemiseks. Praktikas on see nii, kui i) hanketeade on avaldatud riiklikul tasandil (vastavalt sellekohastele siseriiklikele õigusaktidele või -normidele) ja/või ii) on järgitud hangete avalikustamise põhinõudeid (vt nende nõuete kohta lähemalt komisjoni tõlgendava teatise 2006/C 179/02 punktist 2.1).

²⁰ Sama lähenemisviisi kasutatakse *mutatis mutandis* ka lepingute puhul, mille suhtes kohaldatakse üksnes siseriiklikke riigihanke-eeskirju, kui ehitustööde, asjade või teenuste kunstliku jagamise tõttu ei avaldata kooskõlas nende õigusnormidega teavet hanke kohta.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
		C-574/10: komisjon vs. Saksamaa, T-358/08: Hispaania vs. komisjon, T-384/10: Hispaania vs. komisjon		direktiivide kohaselt nõutav)
			Sama, mis eespool, välja arvatud asjaolu, et avalikustamiseks kasutati muid piisavaid vahendeid samadel tingimustel, nagu on kirjeldatud eespool punktis 1.	25 %
3.	Hankelepingu jagamata põhjendamatus osadeks jätmise	Direktiivi 2014/24/EL artikli 46 lõige 1	Avaliku sektori hankija ei esita peamisi põhjusi, miks ta otsustas hanke osadeks jagamata jätta.	5 %
4.	Pakkumuste osalemistaotluste tähtaja rikkumine ²¹ või Pakkumuste laekumise tähtaja pikendamata hankedokumentides oluliste	Direktiivi 2014/24/EL artiklid 27–30, artikli 47 lõiked 1 ja 3 ning artikli 53 lõige 1 Direktiivi 2014/25/EL artiklid 45–48, artikli 66 lõige 3 ja artikli 73 lõige 1	Direktiivides sätestatud tähtaega on lühendatud 85 % võrra või enam või tähtaeg on 5 päeva või lühem. Direktiivides sätestatud tähtaega on lühendatud 50 % võrra või enam (kuid vähem kui 85 % võrra) ²² . Direktiivides sätestatud tähtaega on lühendatud 30 % võrra või enam (kuid vähem kui 50 % võrra). või	100 % 25 % 10 %

²¹ Seda tähtaega kohaldatakse avatud hankemenetluste, piiratud hankemenetluste ja konkurentsipõhiste läbiraakimistega hankemenetluste puhul. Tähelepanu tuleb pöörata ka direktiivi 2014/24/EL artikli 47 lõikele 1: „Pakkumuste ja osalemistaotluste laekumise tähtaegu kindlaks määrates võtab avaliku sektori hankija arvesse konkreetse lepingu keerukust ja pakkumuste koostamiseks vajalikku aega, ilma et see piiraks artiklites 27-31 sätestatud miinimumtähtaegade kohaldamist.“

²² Näiteks pakkumuste laekumise minimaalse tähtaja puhul, mis on 35 päeva (vastavalt direktiivi 2014/24/EL artiklile 27), võib esineda kaks stsenaariumi: 1) avaliku sektori hankija kohaldatakse tähtaeg oli 10 päeva, mis tähendab, et tähtaega lühendati 71,4 % [= (35-10)/35]; seega on põhjendatud 25 %-line finantskorrektsioon; 2) avaliku sektori hankija kohaldatakse tähtaeg oli 10 päeva, kuid minimaalne tähtaeg võis olla 15 päeva (kuna avaldati eelteade), mis tähendab, et tähtaega lühendati 33 % [= (15-10)/15]; seega on põhjendatud 10 %-line finantskorrektsioon.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	muudatuste tegemisel		Hankedokumentides oluliste muudatuste tegemisel ei pikendatud tähtaegu ²³ .	
			Direktiivides sätestatud tähtaega on lühendatud vähem kui 30 % võrra.	5 %
5.	Ebapiisav aeg potentsiaalsetele pakkujatele/taotlejatele hankedokumentide omandamiseks või Piirangud hankedokumentide omandamisel	Direktiivi 2014/23/EL artiklid 29 ja 34 Direktiivi 2014/24/EL artiklid 22 ja 53 Direktiivi 2014/25/EL artiklid 40 ja 73	Ettevõtjatele (s.t potentsiaalsetele pakkujatele/kandidaatidele) hankedokumentide omandamiseks antud aeg on liiga lühike (s.t 50 % asjakohaste sätete kohaselt hankedokumentides ettenähtud pakkumuste laekumise tähtajast või lühem), millega on loodud põhjendamatu takistus riigihanke avamiseks konkurentsile.	10 %
			Ettevõtjatele (s.t potentsiaalsetele pakkujatele/kandidaatidele) hankedokumentide omandamiseks antud aega on lühendatud, kuid vähem kui 80 % võrra asjakohaste sätete kohaselt hankedokumentides ettenähtud pakkumuste laekumise tähtajast.	5 %
			Ettevõtjatele (s.t potentsiaalsetele pakkujatele/kandidaatidele) hankedokumentide omandamiseks antud aeg on 5 päeva või lühem. või Kui avaliku sektori hankija ei ole üldse võimaldanud ²⁴ elektrooniliste vahendite abil hankedokumentidele	25 %

²³ Vrd direktiivi 2014/24/EL artikli 47 lõike 3 punkt b.

²⁴ Kui elektroonilist juurdepääsu võimaldati, kuid juurdepääsu aega lühendati, kohaldatakse vastavalt eespool nimetatud määrasid 25 %, 10 % või 5 %.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
			piiramatut ja täielikku tasuta juurdepääsu vastavalt direktiivi 2014/24/EL artikli 53 lõikele 1, on tegemist tõsise õigusnormide rikkumisega ²⁵ .	
6.	Pakkumuste laekumise pikendatud tähtaja avaldamata jätmine ²⁶ või Pakkumuste laekumise tähtaja pikendamata jätmine	Direktiivi 2014/23/EL artiklid 3 ja 39 Direktiivi 2014/24/EL artiklid 18 ja 47 Direktiivi 2014/25/EL artiklid 36 ja 66	Pakkumuste (või osalemistaotluste) laekumise esialgne tähtaeg oli kohaldatavate sätete kohaselt õige, kuid selle pikendamisest ei teatatud korrektselt vastavalt asjakohastele õigusnormidele (s.t avaldamine ELTs), <u>kuid teavet (pikendatud tähtaja kohta) avaldati muul viisil</u> (vt eespool punktis 1 esitatud tingimused). Sama, mis eespool, kuid <u>teavet (pikendatud tähtaja kohta) ei avaldatud muul viisil</u> (vt eespool punktis 1 esitatud tingimused). või Pakkumuste laekumise tähtaja pikendamata jätmine juhul, kui mis tahes põhjusel ei edastatud lisateavet hiljemalt kuus päeva enne pakkumuste laekumiseks kehtestatud tähtaega, kuigi ettevõtjad taotlesid lisateavet õigeaegselt ²⁷ .	5 % 10 %
7.	Konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või	Direktiivi 2014/24/EL artikli 26 lõige 4	Avaliku sektori hankija sõlmib hankelepingu konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse või konkurentidega peetava dialoogi teel olukordades, kus	25 %

²⁵ Välja arvatud juhtudel, kui osutatud sätte teises ja kolmandas lõigus sätestatud tingimused on täidetud. Sellistel juhtudel korrektsooni ei rakendata.

²⁶ Või osalemistaotluste laekumise pikendatud tähtaja avaldamata jätmine; seda tähtaega kohaldatakse piiratud hankemenetluste ja läbirääkimistega hankemenetluste puhul, mille kohta on avaldatud hanketeade.

²⁷ Vrd direktiivi 2014/24/EL artikli 47 lõike 3 punkt a. Nimetatud direktiivi artikli 27 lõikes 3 ja artikli 28 lõikes 6 osutatud kiirendatud menetluse puhul on see ajavahemik neli päeva.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	konkurentidega peetava dialoogi põhjendamatu kasutamine		direktiiv seda ette ei näe.	
			Juhtumid, mil avaliku sektori hankija tagas täieliku läbipaistvuse, sh põhjendas nende menetluste kasutamist hankedokumentides, ega piiranud esialgse pakkumuse esitamiseks sobivate taotlejate arvu ning pakkumuste üle peetud läbirääkimiste käigus oli tagatud kõikide pakkujate võrdne kohtlemine.	10 %
8.	Direktiiviga kehtestatud elektroonilise või koondhankemenetluse rikkumine ²⁸	Direktiivi 2014/24/EL artiklid 33–39 Direktiivi 2014/25/EL artiklid 51–57	Ei järgitud elektroonilise ja koondhanke ²⁹ erimenetlusi vastavalt kohaldatavas direktiivis sätestatule ja sellel mittevastavusel võis olla potentsiaalsetele pakkujatele heidutav mõju ³⁰ .	10 %
			Kui mittevastavus tõi kaasa hankelepingu sõlmimise muu pakkujaga kui see, kellega leping oleks tulnud sõlmida, on tegemist tõsise õigusnormide rikkumisega ³¹ .	25 %
9.	Kvalifitseerimise tingimuste ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumide (ja nende osakaalude) või lepingu täitmise tingimuste või tehnilise kirjelduse hanketeates avaldamata	Direktiivi 2014/23/EL artiklid 31, 33, 34, 36, 37, 38 ja 41 ning V lisa (punkti 7 alapunkt c ja punkt 9) Direktiivi 2014/24/EL artiklid 42, 51, 53, 56–63, 67 ja 70, V lisa C osa (punkti 11 alapunkt c ja punkt 18) ja	a) Kvalifitseerimise tingimuste ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumide (ja nende osakaalude) hanketeates ³² avaldamata jätmine b) Lepingu täitmise tingimuste või tehnilise kirjelduse hanketeates ³³ avaldamata jätmine	25 % 10 %

²⁸ Välja arvatud juhud, mil õigusnormide rikkumine on juba hõlmatud muude käesolevates suunistes käsitletud õigusnormide rikkumistega.

²⁹ Asjaomased hankemenetlused on järgmised: raamleping, dünaamiline hankesüsteem, elektrooniline oksjon, elektrooniline kataloog, keskne hankimine ja keskne hankija.

³⁰ Näide: raamlepingu tähtaeg on pikem kui neli aastat ja seda ei ole nõuetekohaselt põhjendatud.

³¹ Kui mittevastavus seisneb hanketeate avaldamata jätmises, tuleks korrektsoonimäär kindlaks määrata vastavalt punktile 1.

³² Või hankedokumentides, kui need avaldatakse koos hanketeatega.

³³ Või hankedokumentides, kui need avaldatakse koos hanketeatega.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	<p>jätmine</p> <p>või</p> <p>Pakkumuste hindamise kriteeriumide ja nende osakaalude ebapiisav kirjeldamine</p> <p>või</p> <p>Selgituste/lisateabe esitamata/avaldamata jätmise</p>	<p>VII lisa</p> <p>Direktiivi 2014/25/EL artiklid 60, 71, 73, 76–79, 82 ja 87, VIII lisa ning XI lisa A osa (punktid 16 ja 19), B osa (punktid 15 ja 16) ja C osa (punktid 14 ja 15)</p> <p>Direktiivi 2014/24/EL artiklis 18 osutatud võrdse kohtlemise põhimõte</p> <p>Kohtupraktika: Euroopa Kohtu otsused kohtuasjades Dimarso (07/2016), komisjon vs. Iirimaa (11/2010), Lianakis (01/2008)</p>	<p>c) Avaldatud hanketeates ega tehnilises kirjelduses ei ole piisavalt üksikasjalikult kirjeldatud pakkumuste hindamise kriteeriume ja nende osakaale ning selle tulemuseks on konkurentsi põhjendamatu piiramine (s.t piisavate üksikasjade puudumisel võis olla potentsiaalsetele pakkujatele heidutav mõju)³⁴.</p> <p>d) Avaliku sektori hankija antud selgitusi või lisateavet (kvalifitseerimise tingimuste/ pakkumuste hindamise kriteeriumide kohta) ei avaldatud ega edastatud kõigile pakkujatele.</p>	

³⁴ Välja arvatud juhul, kui avaliku sektori hankija on pakkumuste hindamise kriteeriume ja nende osakaale pakkujatele viimaste taotlusel piisavalt üksikasjalikult selgitanud enne pakkumuste esitamise tähtaega.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
10.	Selliste – kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimuste ja pakkumuste hindamise kriteeriumide või – lepingute täitmise tingimuste või – tehniliste kirjelduste kasutamine, mis on põhjendamatute siseriiklike, piirkondlike või kohalike eelistuste tõttu <u>diskrimineerivad</u>	Direktiivi 2014/23/EL artiklid 36, 37, 38 ja 41 seoses artikliga 3 Direktiivi 2014/24/EL artiklid 42, 56–63, 67 ja 70 seoses artikli 18 lõikega 1 ja VII lisaga Direktiivi 2014/25/EL artiklid 60, 76–79, 82 ja 87 seoses artikli 36 lõikega 1 ja VIII lisaga	Juhtumid, mil ettevõtjad võisid pakkumuse esitamisest loobuda kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimuste ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumide või lepingu täitmise tingimuste tõttu, mis sisaldavad põhjendamatuid siseriiklike, piirkondlike või kohalike eelistusi.	25 %
			Sellega on tegemist näiteks siis, kui on kehtestatud nõue, et pakkuja peab pakkumuse esitamise ajal omama i) riigis või piirkonnas tegevuskohta või esindajat; või ii) riigis või piirkonnas tegutsemise kogemust ja/või kvalifikatsiooni ³⁵ ; iii) riigis või piirkonnas seadmeid.	10 %
11.	Selliste – kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimuste ja pakkumuste hindamise	Direktiivi 2014/23/EL artiklid 36, 37, 38 ja 41 seoses artikliga 3 Direktiivi 2014/24/EL artiklid 42, 56–63, 67 ja 70 seoses artikli 18	Need on kriteeriumid või tingimused, mis ei ole küll siseriiklike, piirkondlike või kohalike eelistuste tõttu diskrimineerivad, kuid siiski piiravad ettevõtjate juurdepääsu konkreetsele hankemenetlusele, nagu näiteks järgmistel juhtudel:	10 %

³⁵ Kindlaksmääratud kvalifitseerimistingimused ei tohi olla diskrimineerivad ega piiravad ning nad peavad olema seotud lepingu esemega ja proportsionaalsed. Kui konkreetseid valikukriteeriume ei ole võimalik piisavalt täpselt kirjeldada, peavad valikukriteeriumides kasutatavale viitele olema lisatud sõnad „või samaväärne“, et tagada konkurentsi avamine. Kui need tingimused on täidetud, ei ole finantskorrektsiooni tegemine põhjendatud.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	<p>kriteeriumide või</p> <p>– lepingute täitmise tingimuste või</p> <p>– tehniliste kirjelduste kasutamine, mis ei ole küll eespool nimetatud õigusnormiderikkumise liigi tähenduses diskrimineerivad, kuid on ikkagi ettevõtjate <u>juurdepääsu piiravad</u>.</p>	<p>lõikega 1 ja VII lisaga</p> <p>Direktiivi 2014/25/EL artiklid 60, 76–79, 82 ja 87 seoses artikli 36 lõikega 1 ja VIII lisaga</p>	<p>1) juhtumid, mil konkreetse lepinguga seoses nõutav pädevuse või suutlikkuse miinimumtase on lepingu esemega seotud, kuid ei ole sellega proportsionaalne;</p> <p>2) juhtumid, mil pakkujate/taotlejate hindamise käigus kasutati kvalifitseerimise tingimusi pakkumuste hindamise kriteeriumidena;</p> <p>3) juhtumid, mil on nõutud konkreetseid kaubamärke või standardeid,³⁶ välja arvatud juhul, kui need nõuded on seotud lepingu lisaosaga ja potentsiaalne mõju ELi eelarvele on üksnes formaalne (vt punkt 1.4).</p> <p>Juhtumid, mil kohaldata piiravaid kriteeriume, tingimusi või tehnilisi kirjeldusi, kuid minimaalne konkurents oli siiski tagatud, s.t mitu ettevõtjat esitas pakkumuse, mis võeti vastu ja vastasid kvalifitseerimise tingimustele.</p> <p>Juhtumid, mil konkreetse lepinguga seoses nõutav pädevuse või suutlikkuse miinimumtase ilmselgelt ei ole lepingu esemega seotud.</p> <p>või</p> <p>Juhtumid, mil kõrvalejätmise või kvalifitseerimise tingimused ja/või pakkumuste hindamise kriteeriumid või lepingu täitmise tingimused olid sellised, et pakkumuse sai esitada ainult üks ettevõtja ja seda tulemust ei saa õigustada kõnealuse lepingu tehnilise</p>	<p></p> <p>5 %</p> <p>25 %</p>

³⁶ Seejuures ei ole võimaldatud pakkuda samaväärset kaubamärki, s.t ei ole kasutatud kohustuslikke sõnu „või samaväärne“.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
			spetsiifilisusega.	
12.	Lepingu eseme ebapiisav või ebatäpne määratlus ³⁷	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 3 Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 1 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 36 Kohtuasjad C-340/02: komisjon vs. Prantsusmaa (EU:C:2004:623) ja C-299/08: komisjon vs. Prantsusmaa (EU:C:2009:769) Kohtuasi C-423/07: komisjon vs. Hispaania	Hanketeates ja/või tehnilises kirjelduses esitatud kirjeldus on ebapiisav või ebatäpne ega pruugi seetõttu võimaldada potentsiaalsetel pakkujatel/taotlejatel lepingu eset täpselt kindlaks määrata; sellel on heidutav mõju, mis võib konkurentsi piirata ³⁸ .	10 %
13.	Allhanke põhjendamatu piiramine	Direktiivi 2014/23/EL artikli 38 lõige 2 ja artikkel 42 Direktiivi 2014/24/EL artikli 63 lõige 2 ja artikkel 71 Direktiivi 2014/25/EL artikli 79 lõige 3 ja artikkel 88 Kohtuasi C-406/14: Wrocław –	Hankedokumentidega (nt tehnilise kirjeldusega) seatakse piiranguid alltöövõtjate kasutamisele lepingu osa puhul, mis on määratud abstraktselt kindlaks teatava protsendina sellest lepingust, olenemata võimalusest kontrollida potentsiaalsete alltöövõtjate suutlikkust ja mainimata asjaomaste ülesannete sisu.	5 %

³⁷ Välja arvatud juhul, kui i) direktiivid võimaldavad läbirääkimisi või ii) lepingu eset on pärast hanketeate avaldamist täpsustatud ja see täpsustus avaldati ELTs.

³⁸ Näiteks on hankemenetluse käigus esitatud kaebuste või teadete põhjal selgunud, et tehniline kirjeldus ei ole potentsiaalsete pakkujate jaoks piisavalt selge lepingu eseme kindlaksmääramiseks. Potentsiaalsete pakkujate esitatud küsimuste arv ei osuta siiski õigusnormide rikkumise olemasolule, kui avaliku sektori hankija vastab küsimustele asjakohaselt vastavalt direktiivi 2014/24/EL artikli 47 lõikele 3 ja artikli 53 lõikele 2.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Kohaldatav õigus ¹⁸	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
		Miasto na prawach powiatu (EU:C:2016:652), punkt 34		

2.2. Pakkujate valimine ja pakkumuste hindamine

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
14.	Kvalifitseerimise tingimusi (või tehnilist kirjeldust) on pärast pakkumuste avamist muudetud või valesti kohaldatud	Direktiivi 2014/23/EL artikli 3 lõige 1 ja artikkel 37 Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 1 ja artikli 56 lõige 1 Direktiivi 2014/25/EL artikli 36 lõige 1 ja artikli 76 lõige 1	Kvalifitseerimise tingimusi (või tehnilist kirjeldust) muudeti valikuetapis või kohaldati valikuetapis valesti, mille tulemusena võeti vastu edukad pakkumused, mida ei oleks tulnud vastu võtta (või lükati tagasi pakkumused, mis oleks tulnud vastu võtta ³⁹), kui avaldatud kvalifitseerimise tingimusi oleks järgitud.	25 %
15.	Pakkumuste hindamine hindamiskriteeriumide alusel, mis erinevad hanketeates või tehnilises kirjelduses avaldatud kriteeriumidest	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 41 Direktiivi 2014/24/EL artiklid 67 ja 68 Direktiivi 2014/25/EL	1) Hanketeates või tehnilises kirjelduses avaldatud pakkumuste hindamise kriteeriume (või vastavaid alamkriteeriume või osakaale) ei järgitud pakkumuste hindamise käigus või 2) hindamisel kasutati täiendavaid pakkumuste hindamise kriteeriume, mida eelnevalt ei avaldatud ⁴⁰ . Kui eespool nimetatud kahel juhtumil oli diskrimineeriv mõju (põhjendamatute siseriiklike, piirkondlike või kohalike eelistuste tõttu,	10 % 25 %

³⁹ Välja arvatud juhul, kui avaliku sektori hankija tõendab, et tagasilükatud pakkumus ei oleks ühelgi juhul võitnud ja et seetõttu ei olnud õigusnormide rikkumisel finantsmõju.

⁴⁰ Direktiivi 2014/24/EL artikli 67 lõike 5 ja sellega seotud kohtupraktika kohaselt.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	või Pakkumuste hindamine täiendavate hindamiskriteeriumide alusel, mida ei avaldatud	artiklid 82 ja 83 Kohtuasjad C-532/06: Lianakis (EU:C:2008:40), punktid 43–44, ja C-6/15: TNS Dimarso punktid 25–36	on tegemist tõsise õigusnormide rikkumisega.	
16.	Ebapiisav kontrolljälg lepingu sõlmimise kohta	Direktiivi 2014/24/EL artikkel 84 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 100	Asjakohased dokumendid (mis on sätestatud direktiivide kohaldatavates sätetes) ei ole lepingu sõlmimise põhjendamiseks piisavad, mistõttu puudub läbipaistvus.	25 %
			Asjakohastele dokumentidele juurdepääsu andmisest keeldumine on tõsine õigusnormide rikkumine, kuna avaliku sektori hankija ei esita tõendeid selle kohta, et hankemenetlus oli kohaldatavate õigusnormidega kooskõlas.	100 %
17.	Läbirääkimised hankemenetluse ajal, sealhulgas edukaks tunnustatud pakkumuse muutmise hindamise ajal	Direktiivi 2014/23/EL artikli 37 lõige 6 ja artikkel 59 Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 1 ja artikli 56 lõige 3 Direktiivi 2014/25/EL artikli 36 lõige 1 ja	Avaliku sektori hankija lubas pakkujal/taotlejal pakkumuste hindamise ajal oma pakkumust muuta ⁴¹ ja muutmise tulemusena sõlmiti leping selle pakkuja/taotlejaga. või Avaliku sektori hankija peab avatud või piiratud hankemenetluse hindamisetapis mis tahes pakkuja(te)ga läbirääkimisi, mille tulemusena tehakse lepingus olulisi muudatusi võrreldes hanketeates või tehnilises kirjelduses avaldatud esialgsete tingimustega.	25 %

⁴¹ Välja arvatud läbirääkimistega hankemenetluse ja konkurentidega peetava dialoogi puhul ning kui direktiivid lubavad pakkujatel/taotlejatel esitada, täiendada või täpsustada teavet ja dokumente.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
		artikli 76 lõige 4, kohtuasjad C-324/14: Partner Apelski Dariusz (EU:C:2016:214), punkt 69, ja C-27/15: Pippo Pizzo (EU:C:2016:404) Liidetud kohtuasjad C-21/03 ja C-34/03: Fabricom (EU:C:2005:127)	või Kontsessioonilepingu puhul lubab avaliku sektori hankija pakkujal/taotlejal läbirääkimiste käigus muuta lepingu eset, pakkumuste hindamise kriteeriume ja miinimumnõudeid ning muutmise tulemusena sõlmitakse leping selle pakkuja/taotlejaga.	
18.	Taotlejate/pakkujate varasemad ebaseaduslikud suhted avaliku sektori hankijaga	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 3 ja artikli 30 lõige 2 Direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõige 1 ning artiklid 40 ja 41 Direktiivi 2014/25/EL artikli 36 lõige 1 ja artikkel 59 Liidetud kohtuasjad C-21/03 ja C-34/03: Fabricom	Juhtumid, mil avaliku sektori hankija eelnev nõustamine pakkuja poolt põhjustab konkurentsi moonutamist või rikub diskrimineerimiskeeldu või võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid, millele osutatakse direktiivi 2014/24/EL artiklites 40 ja 41 ⁴² .	25 %

⁴² Sellise nõustamise näol on tegemist õigusnormide rikkumisega olenemata sellest, kas see toimub hankedokumentide koostamise ajal või eelneva projektitaotluse menetlemise ajal.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
		(EU:C:2005:127)		
19.	Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus, mille käigus muudetakse oluliselt hanketeates või tehnilises kirjelduses sätestatud tingimusi	Direktiivi 2014/24/EL artikli 29 lõiked 1 ja 3 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 47	Konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses muudetakse oluliselt lepingu algseid tingimusi, ⁴³ mistõttu tuleb kuulutada välja uus hange	25 %
20.	Ebaharilikult madala hinnaga pakkumuste põhjendamatu tagasilükkamine	Direktiivi 2014/24/EL artikkel 69 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 84 Liidetud kohtuasjad C-285/99: Lombardini ja C-286/99: Mantovani	Pakkumused, mis olid asjaomaseid ehitustöid, asju või teenuseid arvestades ebaharilikult madala hinnaga, lükati tagasi, kuid enne nende pakkumuste tagasilükkamist ei küsinud avaliku sektori hankija vastavate pakkujatelt kirjalikult täpsustusi (nt üksikasjalikumad teavet pakkumuse nende osade kohta, mida ta peab asjakohaseks), või hankija küsis täpsustusi, kuid ei suuda tõendada, et ta hindas vastavate pakkujate vastuseid.	25 %

⁴³ Vt direktiivi 2014/24/EL artikli 29 lõike 3 viimast rida.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
		(EU:C:2001:610), punktid 78–86, ning kohtuasi T-402/06: Hispaania vs. komisjon (EU:T:2013:445), punkt 91		
21.	Huvide konflikt, mis mõjutab hankemenetluse tulemust	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 35 Direktiivi 2014/24/EL artikkel 24 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 42 Kohtuasi C-538/13: eVigilo (EU:C:2015:166), punktid 31-47	Juhtumid, mil on tuvastatud avalikustamata või ebapiisavalt maandatud huvide konflikt, millele osutatakse direktiivi 2014/24/EL artiklis 24 (või direktiivi 2014/23/EL artiklis 35 või direktiivi 2014/25/EL artiklis 42), ja leping(ud) sõlmiti asjaomase pakkujaga ⁴⁴ .	100 %

⁴⁴ Huvide konflikt võib esineda juba projekti ettevalmistamise etapis, näiteks siis, kui projekti ettevalmistamine mõjutab hankedokumente või hankemenetlust.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
22.	Kokkumängitud pakkumine ⁴⁵ (selle tuvastab konkurentsiamet, kohus või muu pädev asutus)	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 35	Juhtum 1a: kokkumängus osalenud pakkujad tegutsesid ilma juhtimis- ja kontrollisüsteemis osaleva isiku või avaliku sektori hankija abita ning kõnealune leping (lepingud) sõlmiti ühe sellise äriühinguga.	10 %
		Direktiivi 2014/24/EL artikkel 24	Juhtum 1b: kui hankemenetluses osalesid vaid omavahel kokkuleppe sõlminud äriühingud, on tegemist konkurentsi tõsise piiramisega.	25 %
		Direktiivi 2014/25/EL artikkel 42	Juhtum 2: juhtimis- ja kontrollisüsteemis osalev isik või avaliku sektori hankija osales kokkumängus, abistades omavahel kokkuleppe sõlminud pakkujaid, ning kõnealune leping (lepingud) sõlmiti ühe sellise äriühinguga.	100 %
			Sellisel juhul on kõnealuseid äriühinguid abistava ning juhtimis- ja kontrollisüsteemis osaleva isiku või avaliku sektori hankija puhul tegemist pettusega/huvide konfliktiga.	

2.3. Lepingu täitmine

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
23.	Hanketeates või tehnilises kirjelduses esitatud lepingu elementide muutmine, mis ei ole	Direktiivi 2014/23/EL artikkel 43 Direktiivi 2014/24/EL	1) Lepingus on tehtud muudatusi (sh lepingu ulatuse vähendamine), mis ei ole kooskõlas nimetatud direktiivi artikli 72 lõikega 1. Lepingu elementide muudatusi ei loeta siiski õigusnormide	25 % algse lepingu ja muudatustest tulenevate uute ehitustööde, asjade või teenuste (kui neid on)

⁴⁵ Kokkumängitud pakkumisega on tegemist siis, kui äriühingute rühmad sõlmivad omavahel kokkuleppe eesmärgiga tõsta riigihankel pakutavate kaupade, ehitustööde või teenuste hindu või alandada nende kvaliteeti. Korrektsoon ei ole põhjendatud, kui kokkumängus osalenud pakkujad tegutsesid ilma juhtimis- ja kontrollisüsteemis osaleva isiku või avaliku sektori hankija abita ning kõnealust lepingut (lepinguid) ei sõlmitud ühegi sellise äriühinguga.

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
	direktiividega kooskõlas	artikkel 72 Direktiivi 2014/25/EL artikkel 89 Kohtuasi C-496/99 P: Succhi di Frutta (EU:C:2004:236), punktid 116 ja 118 Kohtuasi C-454/06: Preetext (EU:C:2008:351) Kohtuasi C-340/02: komisjon vs. Prantsusmaa (EU:C:2004:623) Kohtuasi C-91/08: Wall AG (EU:C:2010:182)	rikkumiseks, mille suhtes tuleb rakendada finantskorrektsiooni, kui on täidetud artikli 72 lõike 2 tingimused, s.t a) muudatuse väärtus jääb allapoole järgmisi piirmäärasid: i) direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 sätestatud piirmäär ⁴⁶ ; ja ii) 10 % algse lepingu maksumusest teenuste ja asjade hankelepingute puhul ning 15 % algse lepingu maksumusest ehitustööde hankelepingute puhul; ja b) muudatusega ei ole muudetud lepingu või raamlepingu üldist olemust ⁴⁷ . 2) Lepingu elemente (näiteks hind, ehitustööde laad, valmistamise tähtaeg, maksetingimused, kasutatavad materjalid) on <u>oluliselt muudetud</u> , kui muudatuse tulemusena muutub täidetav leping oma olemuselt algselt sõlmitud lepingust olulisel määral erinevaks. Igal juhul loetakse muudatust oluliseks, kui on täidetud üks või mitu direktiivi 2014/24/EL artikli 72 lõikes 4 sätestatud	väärtusest

⁴⁶ Piirmäärad vaadatakse läbi iga kahe aasta tagant, vrd direktiivi artikkel 6.

⁴⁷ Mõistet „lepingu või raamlepingu üldine olemus“ ei ole direktiivides määratletud ning seda ei ole veel kohtupraktikas käsitletud. Vt ka direktiivi 2014/24/EL põhjendust 109. Sellega seoses antakse lisajuhiseid SIGMA juhendis nr 38 riigihangete ja lepingumuudatuste kohta (kättesaadav aadressil <http://www.sigmaxweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-38-200117.pdf>): „Lepingu muutmine on lubatud, kui see on sõnaselgelt ette nähtud esialgsetes hankedokumentides esitatud läbivaatamisklauslites. Läbivaatamisklauslid võivad anda lepingutingimuste osas teatava paindlikkuse. Lepingu muudatusi ei saa lubada pelgalt põhjusel, et neid on hankedokumentides eelnevalt mainitud. Hankedokumentides esitatud läbivaatamisklauslid peavad olema selged, täpsed ja üheselt mõistetavad. Läbivaatamisklausleid ei või sõnastada üldiselt, et hõlmata kõiki võimalikke muudatusi. Liiga üldsõnaline läbivaatamisklausel rikub tõenäoliselt läbipaistvuse põhimõtet ja tekitab ebavõrdse kohtlemise riski. (...) Läbivaatamisklauslites tuleb esitada võimalike muudatuste või variantide ulatus ja olemus ning nende kasutamise tingimused. (...) Läbivaatamisklauslitega ei või muuta lepingu üldist olemust. (...) Näiteks koostatakse tõenäoliselt uus leping, kui lepingu olemust muudetakse nii, et osutub vajalikuks esialgses lepingus sätestatutest erinevate toodete tarnimine või teenuste osutamine. Neil asjaoludel ei ole muudatus lubatud, isegi kui teistsuguste toodete või uute teenuste ulatus, olemus ja tingimused on selgelt, täpselt ja üheselt mõistetavalt kindlaks määratud.“

Nr	Õigusnormide rikkumise liik	Õiguslik alus / viitedokument	Õigusnormide rikkumise kirjeldus	Korrektsoonimäär
			tingimust.	
		Direktiivi 2014/24/EL artikli 72 lõike 1 punkti b viimane lõik ja artikli 72 punkti c alapunkt iii	Mis tahes hinnatõus, mis ületab 50 % algse lepingu väärtusest	25 % algse lepingu väärtusest ja 100 % asjaomaste lepingumuudatuste väärtusest (hinnatõus)